

Nr 5.

Av herr **Lindman m. fl.**, om statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk.

Till främjande av nyodling och betesförbättring å s. k. ofullständiga jordbruk anvisade 1927 års riksdag under nionde huvudtiteln ett extra reservationsanslag av 400,000 kronor, varav högst 100,000 kronor för betesförbättring. Enligt de med anslaget förbundna villkor och bestämmelser kan bidrag utgå med intill hälften av den beräknade kostnaden för nyodlingen resp. betesförbättringen, dock med högst 250 resp. 125 kr. per hektar och i intet fall med mera än 500 kr. i sänder åt en och samma bidragstagare. Förmånen av dessa anslag, vilka utgå utan återbetalningsskyldighet, har förbehållits åt sådana mindre jordbrukare — ägare eller arrendatorer — vilkas nuvarande åkerareal jämte den till odling ifrågasatta arealen icke överstiger 10 har.

Den sålunda träffade anordningen — varom förslag av oss framfördes vid 1926 års riksdag — avser att uppmuntra och befrämja en nyodlingsverksamhet, som organiskt växer ut ifrån den redan odlade bygden och syftar att i första hand tillföra våra många allt för små jordbruk ett större mått av besuttenhet. Att döma av den livliga efterfrågan på bidrag synes den nya understödsformen redan från början omfattas med det allra största intresse. Från hushållningssällskapen hava sålunda till lantbruksstyrelsen inkommit ansökningar om sammanlagt 1,820,375 kronor, varav 1,489,028 kronor avse nyodling, 251,347 kronor betesförbättring och 80,000 kronor båda dessa ändamål gemensamt. Huru ansökningarna fördela sig på de olika hushållningssällskapen framgår av efterföljande sammanställning.

Hushållningssällskap	För nyodling Kronor	För betes- förbättring Kronor	Summa Kronor
Stockholms läns	22,000:—	10,000:—	32,000:—
Uppsala läns	773:—	987:—	1,760:—
Södermanlands läns	1,900:—	2,200:—	4,100:—
Östergötlands läns	6,000:—	9,000:—	15,000:—
Kronobergs läns	55,000:—	39,500:—	94,500:—
Kalmar läns norra	12,000:—	10,000:—	22,000:—
» södra	8,000:—	4,000:—	12,000:—
Gotlands läns	17,000:—	3,000:—	20,000:—

Hushållningssällskap	För nyodling Kronor	För betes- förbättring Kronor	Summa Kronor
Blekinge läns	9,020: —	3,480: —	12,500: —
Kristianstads läns	45,100: —	14,375: —	59,475: —
Malmöhus läns	5,000: —	2,000: —	7,000: —
Hallands läns	33,000: —	7,000: —	40,000: —
Göteborgs och Bohus läns	40,000: —	20,000: —	60,000: —
Älvsborgs läns norra	20,000: —	3,000: —	23,000: —
» » södra	60,000: —	20,000: —	80,000: —
Skaraborgs läns	15,000: —	10,000: —	25,000: —
Värmlands läns	30,000: —	10,000: —	40,000: —
Örebro läns	25,000: —	5,000: —	30,000: —
Västmanlands läns	10,000: —	4,000: —	14,000: —
Kopparbergs läns	15,000: —	5,000: —	20,000: —
Gävleborgs läns	16,585: —	3,605: —	20,190: —
Västernorrlands läns	—	—	80,000: —
Jämtlands läns	50,000: —	8,000: —	58,000: —
Västerbottens läns	279,000: —	36,000: —	315,000: —
Norrbottnens läns	713,650: —	21,200: —	734,850: —

Från ett hushållningssällskap hade vid tiden för uppgifternas lämnande någon framställning om anslag icke ingått till lantbruksstyrelsen. Efter vad vi inhämtat belöpa sig ansökningarna inom detta hushållningssällskaps område på 53,600 kronor och medelsbehovet i sin helhet uppgår sålunda till i runt tal 1,874,000 kronor. Det på årets stat anvisade anslaget förslår med andra ord icke att täcka stort mer än en femtedel av behovet.

Det lär under sådana förhållanden bliva nödvändigt, därest man överhuvud taget vill tillgodogöra sig det ökade intresse för nyodling och betesförbättring, som utsikterna till statsbidrag framkallat, att icke oväsentligt höja det av fjol-årets riksdag beviljade beloppet. I de motioner vid 1926 års riksdag, vilka gävo uppslaget till den nu ifrågavarande verksamheten, beräknades årliga medelsbehovet till 550,000 kronor. Man utgick därvid från ett odlingsbidrag av 200 kr. per hektar och lägenhet, vadan alltså årligen ungefär 2,750 brukningsdelar skulle ifrågakomma till erhållande av bidrag.

1925 års kolonisationssakkunniga, till vilka riksdagens skrivelse med anledning av ifrågavarande motioner remitterades för utredning, utgingo däremot ifrån att med ifrågavarande statsbidrag skulle till en början stödjas nyodling på ungefär 5,000 småbruk årligen. Därest varje bidragstagare odlade i genomsnitt 1 hektar och erhöilo ungefär 200 kronor i nyodlingsbidrag, skulle här för erfordras 1,000,000 kronor. Med hänsyn till den stora vikten av att nyodlingsverksamheten finge den omfattning, att något resultat av betydelse därigenom uppnåddes, ansågo sakkunniga, till vilka hörde nuvarande statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet, motiverat, att minst sagda belopp — 1,000,000 kr. — beräknades för utlämnande av nyodlingsbidrag under det första året. Erfarenheten finge sedan visa i vad mån detta belopp behövde jämkas i ena eller andra riktningen. Beträffande medelsbehovet för betesförbättring utgingo de sakkunniga likaledes ifrån att årligen ungefär 5,000 småbru-

kare kunde och borde ifrågakomma till erhållande av anslag samt att, om 100 kronor i genomsnitt beräknades per har, ett årligt anslagsbelopp för detta ändamål av 500,000 kr. bleve erforderligt eller för nyodling och betesförbättring tillsammans 1,500,000 kr. Med hänsyn till att verksamheten under första året knappast kunde beräknas komma fullt i gång och under hänvisning till det statsfinansiella läget, som krävde sträng återhållsamhet i anslagsväg, nöjde sig emellertid föredragande departementschefen med att för budgetåret 1927—28 ifrågasätta allenast ett anslag av 400,000 kronor under betonande likväl av att, sedan verksamheten kommit i gång och behovet säkrare kunde bedömas, ett högre belopp sannolikt måste för kommande år beräknas. Riksdagen beviljade det begärda anslaget, vilket emellertid som ovan visats icke på långt när förslår att täcka medelsbehovet.

I den nu föreliggande statsverkspropositionen föreslår Kungl. Maj:t med hänsyn till de stora krav som ställas på anslaget, att detsamma måtte höjas med 200,000 kronor och att för budgetåret 1928—29 sålunda måtte anvisas ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor, varav intill 150,000 kronor för betesförbättringar. Även med en sådan i och för sig betydelsefull anslagshöjning skulle emellertid inemot hälften av det redan nu föreliggande medelsbehovet icke kunna tillgodoses förrän tidigast under år 1930. Ett dylikt uppskov med beviljandet av bidrag, varom ansökningar redan nu föreligga, kan givetvis icke undgå att ogynnsamt återverka på det nu så livliga odlingsintresset.

Vill man, att syftet med den från såväl social som ekonomisk synpunkt betydelsefulla verksamhet, som nu påbörjats, skall på ett ändamålsenligt sätt fullföljas, synes en vida kraftigare höjning av det ifrågavarande anslaget erforderlig. Vid avvägandet av denna höjning måste å andra sidan hänsyn tagas till rådande statsfinansiella förhållanden. Ehuru goda skäl utan tvivel kunna åberopas för att anslaget borde upptagas med det belopp som på sin tid förordades av 1925 års kolonisations-sakkunniga, anse vi oss icke nu böra ifrågasätta högre anslag än 1,200,000 kronor, varav intill 300,000 kronor för betesförbättringar. En annan fördelning av anslaget mellan de båda ändamålen kunde visserligen med hänsyn till årets ansökningar förefalla välmotiverad. Då det emellertid finnes grundad anledning antaga, att anslaget till betesförbättringar i fortsättningen kommer att röna större efterfrågan, hava vi ansett, att den hittillsvarande proportionen mellan de båda anslagen borde bibehållas. Då genom en vidgad nyodlingsverksamhet nya arbetstillfällen beredas vid jordbruket åt sådana mindre jordbrukare och deras hemmavarande söner som annars äro hänvisade att i stor utsträckning söka sysselsättning vid sidan av jordbruket och då en ökad odling alltid är ägnad att i längden minska arbetslösheten, hålla vi före att det av oss begärda högre anslaget lämpligen skulle kunna täckas genom att motsvarande belopp överflyttas från det under riksstatens femte huvudtitel upptagna anslaget till åtgärder för arbetslöshetens bekämpande. En sådan överflyttning låter sig desto lättare genomföra, som de av riksdagen under senare år anvisade arbetslöshetsanslagen icke behövt fullständigt tagas i anspråk för ifrågavarande ändamål.

I anslutning till vad nu blivit anfört tillåta vi oss alltså hemställa,

att riksdagen ville för utlämnande under år 1929 av statsbidrag till nyodling och betesförbättring å ofullständiga jordbruk anvisa för budgetåret 1928—29 ett extra reservationsanslag av kronor 1,200,000, därav intill 300,000 kronor må användas till utlämnande av statsbidrag till betesförbättringar.

Stockholm den 12 januari 1928.

Arvid Lindman.

<i>P. Nilsson,</i> Bonarp.	<i>David Pettersson,</i> Bjälbo.	<i>John Jönsson,</i> Boa.
<i>Karl Magnusson,</i> Skövde.	<i>P. M. Olsson.</i>	<i>Oscar N. Olsson.</i>
<i>Birger Petersson.</i>	<i>Carl Arv. Anderson.</i>	<i>Th. af Ekenstam.</i>
<i>N. E. Nilsson.</i>	<i>Bj. Holmgren.</i>	<i>Carl Larson.</i>
<i>Per Rudén.</i>	<i>Ernst Göranson.</i>	<i>Karl Wirsell.</i>
<i>A. H. Hedström.</i>	<i>Per Pehrsson.</i>	<i>Gust. Svedman.</i>
<i>Emil Bengtsson.</i>	<i>Arthur Gustafson</i> i Kasenberg.	<i>Gunnar Persson.</i>
<i>Ludwig Brännström.</i>	<i>Nils Månsson.</i>	<i>Charly A. Fager.</i>
<i>Albert Johansson.</i>	<i>Erik Laurén.</i>	<i>Carl Ros.</i>
<i>C. O. Johanson.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>	<i>Fabian Lilliecreutz.</i>
<i>Edvin Leffler.</i>	<i>A. Henrikson.</i>	<i>Otto Johansson.</i>
<i>G. A. Björkman.</i>	<i>Thore Alströmer.</i>	<i>Sven Persson.</i>
<i>Joh. G. Svensson.</i>	<i>Ernst Aronson.</i>	<i>Ewald Lindmark.</i>
<i>Ad. Wiklund.</i>		<i>Jöran Grapenson.</i>